

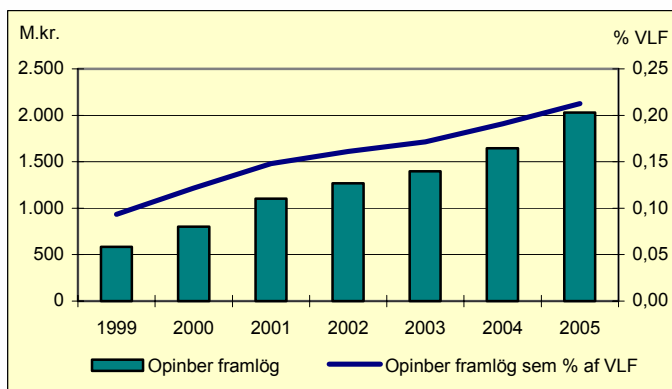

16. desember 2004

Opinber útgjöld til þróunarmála

Veruleg aukning hefur orðið á opinberum framlögum til þróunarmála á síðustu árum. Framlög á verðlagi hvers árs hafa nær þrefaldast á fimm árum, eða úr 583 m.kr. árið 1999 í 1.644 m.kr. árið 2004. Samkvæmt fjárlögum fyrir árið 2005 verða framlög til þróunarmála 2.029 m.kr. Framlög til þróunarsamvinnu eru reiknuð sem hlutfall af vergri landsframleiðslu (VLF). Viðmið alþjóðasamfélagsins, sem samþykkt var af allsherjarþingi S.þ. árið 1970, gerir ráð fyrir að ríkar þjóðir leggi 0,7% af VLF til þróunarmála. Framlag Íslands, mælt sem hlutfall af VLF, hefur hækkað úr 0,09% árið 1999 í 0,19% árið 2004. Þetta hlutfall fer upp í 0,21% á næsta ári.

Opinber útgjöld til þróunarmála og hlutfall af vergri landsframleiðslu

Erfitt er að meta árangur einstakra framlaga til marghliða þróunarsamvinnu þar sem margar stofnanir og þjóðir vinna saman. Ein leið er þó að skoða þær upplýsingar sem alþjóðastofnanir hafa um efnahags- og félagslegar framfarir í þróunarríkjunum.

Í einstökum löndum hefur náðst verulegur árangur. Úganda, sem er eitt af samstarfslöndum Þróunarsamvinnustofnunar Íslands, hefur náð góðum árangri í baráttunni við fátækt en samkvæmt rannsókn sem gerð var á fimm ára tímabili á tíunda áratug síðustu aldar lækkaði hlutfall fátækra í landinu um sem nemur 2,4% á ári. Er talið að um þriðjung þessa árangurs, eða 0,7% lækkan fátæktar á ári, megi þakka aðstoð þróunarstofnana.

Elsti skatturinn afnuminn

Í síðustu viku samþykkti Alþingi lög sem marka að mörgu leyti tímamót í skattasögu Íslendinga. Með lögum um breytingu á lögum um tekjuskatt og eignarskatt var ákveðið að frá og með 31. desember 2005 falli eignarskattur bæði einstaklinga og lögaðila niður, þannig að síðasta álagning eignarskatts mun eiga sér stað á árinu 2005 vegna eigna í árslok 2004. Með þessu verður afnuminn sá skattur sem lengst hefur verið við lýði hér á landi, en eignarskattur var fyrst skatttegunda tekin upp árið 1096/97, þegar tíundarstatútata Gissurar biskups Ísleifssonar var lögfest. Undirstaða íslensku tíundarinnar var eignin. Sá, sem átti eitt hundrað (=120) sex álna aura, skyldi greiða 6 álnir, eða 1% á ári. Tíundarskyldir voru allir, konur jafnt sem karlar 16 ára og eldri, sem áttu skuldlaust tiltekna eign. Tíundin skiptist í fjóra hluta og var einn hluti ætlaður fátæklingum, annar biskupi, þriðji kirkju og fjórði prestum. Árið 1556 yfirtók konungur biskupstíundina, en það var ekki fyrr en eftir að Íslendingar fengu stjórnarskrá 1874 og löggjafarvald í eigin fjár-

málum, að konungstíundin var afnumin með lögum frá árinu 1877. Það ár voru lögfest lög um húsaskatt, sem giltu fram til ársins 1921, þegar fyrstu almenn lög um tekjuskatt og eignarskatt voru lögfest sem allt fram til dagsins í dag hafa haft að geyma ákvæði um eignarskatt. Þess má geta að þeir hlutar tíundarinnar sem runnu til kirkjunnar og presta voru ekki afnumdir fyrr en árið 1909 og fátækra tíundin ekki fyrr en árið 1914. Með afnámi eignarskattsins er því ljóst að stigið verður merkilegt skref í sögu skatta hér á landi.

Frumvörp flutt af fjármálaráðherra og lögfest á haustþingi

Fjármálaráðherra flutti 12 frumvörp á haustþingi 2004 sem urðu að lögum fyrir júl. Auk fjárlaga 2005 og fjáraukalaga 2004 eru þau sem hér segir:

Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að fullgilda fyrir Íslands hönd samning Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar, um stofnun Norræna fjárfestingarbankans, nr. 26/1976, eru felld úr gildi. Um er að ræða lagahreinsun þar sem nýr samningur um Norræna fjárfestingabankann hefur verið gerður og fór fullgilding hans fram á grundvelli laga nr. 98/1992, um friðhelgi og forréttindi alþjóðastofnana.

Breytingu á lögum um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda nr. 155/1998. Tilnefningu stjórnarmanna er breytt og innheimtuþóknun vegna ógreiddra iðgjalda sem sjóðurinn innheimtir samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda er hækkuð úr 2% í 4%.

Breytingu á lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Lífeyrissjóðum verður heimilt að fjárfesta í tilteknum eignaflokkum, einkum í hlutdeildarskírteinum verðbréfasjóða og fjárfestingarsjóða, þótt þeir hafi ekki skráð kaup- og sölugengi á skipulegum markaði.

Breytingu á lögum um skráningu og mat fasteigna, nr. 6/2001. Til þess að standa straum af kostnaði Fasteignamat ríkisins við að halda og þróa Landskrá fasteigna skulu húseignendur áfram greiða til þess sérstakt umsýslugjald á árunum 2005 og 2006. Skal gjald þetta nema 0,1% (prómilli) af brunabótamati hverrar húseignar, eins og verið hefur.

Breytingu á lögum um tekjuskatt og eignarskatt. Tekjuskattur lækkaður um 1% á hvoru árinu 2005 og 2006 og um 2% 2007. Eignarskattur felldur niður frá 2006. Barnabætur hækkaðar svo og persónuafsláttur.

Breytingu á lögum nr. 3/1987, um fjáröflun til vegagerðar, með síðari breytingum.

Tímabundin heimild til undanþágu frá greiðslu þungaskatts fyrir bifreiðar, sem í tilraunaskyni nota annan orkugjafa en bensín, díslilolíu eða annað eldsneyti unnið úr olíu, er framlengd frá 31. desember 2004 til 30. júní 2005.

Breytingu á lögum nr. 88/1991, um aukatekjur ríkissjóðs. Ýmis gjöld sem lögð eru á samkvæmt lögum um aukatekjur ríkissjóðs eru hækkuð um 10%. Flest þessara gjalda hafa verið óbreytt á krónutölu frá 1997.

Lög nr. 45/1999, um Lífeyrissjóð sjómanna eru felld úr gildi frá n.k. áramótum. Sjóðurinn fellur framvegis undir lög nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Lög um breytingu á lögum nr. 39/1988, um bifreiðagjald. Gjaldið hækkar um 3,5%, en það hafði staðið óbreytt frá því í ársbyrjun 2002.

Breytingu á lögum nr. 96/1995, um gjald af áfengi og tóbaki. Áfengisgjald af sterku víni og tóbaksgjald hækkar um 7% til samræmis við almennar verðlagsbreytingar frá því gjöldin voru síðast hækkuð í nóvember 2002. Áfengisgjald af léttum vínum og bjór helst hins vegar óbreytt.

Tekjur ríkissjóðs jan-október		
	2002-2003	2003-2004
12 mánaða breytingar, %		
Skatttekjur alls	6,3	14,9
Skattar á tekjur og hagnað	2,5	19,8
Tryggingagjöld	10,4	10,3
Eignarskattar	-15,9	25,9
Veltuskattar	9,8	12,6
Tekjur alls	10,8	8,1

Gjöld ríkissjóðs jan-október		
	2002-2003	2003-2004
12 mánaða breytingar, %		
Almenn mál	2,2	7,2
Félagsmál	12,7	8,3
Atvinnumál	10,1	7,4
Vaxtagjöld	-24,0	-8,0
Önnur útgjöld	15,6	-0,6
Gjöld alls	8,2	6,7

Afkoma ríkissjóðs jan-október		
M.kr.	2003	2004
Handbært fé frá rekstri	-19.139	-2.848
Hr. lánsfjárfjöfnuður	1.475	6.425
Afborgun lána	-30.654	-30.856
Br. lánsfjárfjöfnuður	-35.429	-30.680
Lántökur	27.439	30.408
Greiðsluafkoma	-7.989	-272

Ýmsar hagtölur		
12 mánaða breytingar, %	2003	2004
Verðbólga - desember	2,7	3,9
Kjarnaverðb. I - desember	3,0	3,5
Launavísitala - október	5,5	5,3
Heildarvelta janúar-ágúst	0,0	9,6
Smá velta janúar-ágúst	0,3	4,3
Atvinnuleysi - nóvember	3,0	2,6